

Domssöndagen

Predikan 2024-11-24

Kyrkoherde Sten Rydh,

Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige.

Dagens ämne: Den yttersta domen

Epistel: 2 Tess. 1:3–10. Evangelium: Matt. 25:31–46.

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för ditt heliga ord och din Ande, som manar gott för oss. Döm oss här i tiden så att vi förstår vår stora synd och skänk oss så din förlåtelse. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Evangelium (Matt. 25:31–46). Den yttersta domen.

Vid den tiden sade Jesus: ”När Människosonen kommer i sin härlighet och alla änglar med honom, då ska han sätta sig på sin härlighets tron. 32 Och alla folk ska samlas inför honom, och han ska skilja dem från varandra som herden skiljer fåren från getterna. 33 Och han ska ställa fåren på sin högra sida och getterna på den vänstra. 34 Då ska Kungen säga till dem som står på hans högra sida: Kom, ni min Fars välsignade, och ta emot det rike som stått berett för er sedan världens skapelse. 35 För jag var hungrig och ni gav mig att äta. Jag var törstig och ni gav mig att dricka. Jag var främling och ni tog emot mig. 36 Jag var naken och ni klädde mig. Jag var sjuk och ni besökte mig. Jag var i fängelse och ni kom till mig. 37 Då ska de rättfärdiga svara honom: Herre, när såg vi dig hungrig och gav dig att äta, eller törstig och gav dig att dricka? 38 Och när såg vi dig som främling och tog emot dig, eller naken och klädde dig? 39 Och när såg vi dig sjuk eller i fängelse och kom till dig? 40 Då ska Kungen svara dem: Jag säger er sanningen: Allt vad ni har gjort för en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort för mig.

41 Sedan ska han säga till dem som står på den vänstra sidan: Gå bort från mig, ni förbannade, till den eviga elden som är beredd åt djävulen och hans änglar. 42 För jag var hungrig och ni gav mig inte att äta. Jag var törstig och ni gav mig inte att dricka. 43 Jag var främling och ni tog inte emot mig, naken och ni klädde mig inte, sjuk och i fängelse och ni besökte mig inte. 44 Då ska de svara: Herre, när såg vi dig hungrig eller törstig eller som främling eller naken eller sjuk eller i fängelse och hjälpte dig inte? 45 Då ska han svara dem: Jag säger er sanningen: Allt vad ni inte har gjort för en av dessa minsta, det har ni inte heller gjort för mig. 46 Och dessa ska gå bort till evigt straff, men de rättfärdiga till evigt liv.”

I dagens episteltext (2 Tess. 1:3–10) har vi hört om förföljelser mot Kristi kyrka. Aposteln Paulus skriver att förföljarna kommer att drabbas av Guds dom. Det står: ”Gud är rättfärdig: han straffar med plågor dem som plågar er och låter er som plågas få lindring tillsammans med oss. Det sker när Herren Jesus uppenbarar sig från himlen med sina mäktiga änglar i flammande eld och straffar dem som inte vill veta av Gud och dem som inte lyder vår Herre Jesu evangelium” (2 Tess. 1:6f).

Den yttersta domen kommer därför både som ett straff för den ogudaktiga världen och som en tröst och befrielse för de kristna. Detta är en lära som den ogudaktiga världen vänder sig mot. Fastän många förstår att allvarliga brott måste få sitt straff kan de inte acceptera att Gud är hela världens domare, som på den yttersta dagen skall döma alla människor. Men så lär Bibeln och detta ser vi tydligt i dagens

evangelium om hur Jesus vid sin återkomst är domaren. Då sätter han sig på sin härlighets tron och inför honom församlas alla folk. Han skiljer dem från varandra som en herde skiljer fåren från getterna.

Redan i skapelseberättelsen är det tydligt att Gud är hela världens herre. Därför är han också hela världens domare. Det är han som genom sitt ord skapade hela universum. Därför skall inte verket kritisera sin mästare och skapare. Gud skapade människan till sin avbild, så att människan inte bara hade kropp och själ med jordiska egenskaper utan också en ande som stod i innerlig kontakt med Gud. Så var Adam och Eva i ordets egentliga mening goda, heliga människor från början, utan både synd och död.

Men syndafallet förändrade allting. En stor skara änglar gjorde uppror med djävulen i spetsen. De ville inte längre lyda Herren Gud. Satan lockade sedan Adam och Eva till synd, så att de förlorade den innerliga kontakten med sin skapare. Ja, Gud uttalade stränga domsord över både djävulen, Eva och Adam. Skriften lär också tydligt att hela mänskligheten i fortsättningen skulle födas med synd, arvsynd.

Den dom Gud då uttalade över alla syndare gäller under hela tiden fram till den yttersta domen. Denna dom hade redan från början två sidor. En fällande dom uttalades över alla som i otro lever kvar i synden som Guds fiender. Om dem gäller Jesu ord: *"Hela världen är i den ondes våld"* (1 Joh. 5:19). Men samtidigt uttalades en friande dom över alla som i tro tar emot budskapet om frälsningen genom Kristus.

Den fällande domen löd efter syndafallet så här. Till djävulen sade Gud: *"Eftersom du gjort detta ska du vara förbannad... Jag ska sätta fiendskap mellan dig och kvinnan och mellan din avkomma och hennes avkomma. Han ska krossa ditt huvud och du ska hugga honom i hälen"* (1 Mos. 3:14f). Sedan sade Gud också att kvinnan skulle föda sina barn med smärta, och mannen skulle bruka jorden med stora svårigheter. Döden skulle komma över dem och därmed också sjukdom och all slags nöd. Gud sade: *"Jord är du, och jord ska du åter bli"* (v. 19). Så drev Gud ut människorna ur lustgården.

Den friande domen låg i orden om den kommande Messias, som skulle krossa ormens huvud, d.v.s. besegra djävulen när han själv blev huggen i hälen, vilket syftar på Kristi korsfästelse och död. Så förbarmade sig också Gud över alla som förtröstade på honom. Han gav Adam och Eva kläder av skinn och det står att Adam samlade sin familj och åkallade Herren och förkunnade hans ord. Hela den bibliska historien handlar om hur å ena sidan otrons människor blir kvar under Guds förbannelse genom att de vägrar att lyssna till Guds ord, medan å andra sidan trons människor vänder sig till försoningen och förlåtelsen genom Kristus. Så finns i alla tider dessa två riken: djävulens rike och Guds rike. På domens dag blir detta så uppenbart för alla.

När Jesus i sin undervisning om den yttersta domen delar upp alla människor i två grupper är det exakt samma uppdelning som tidigare har skett under alla tider. På Jesu högra sida ställer han dem som kallas får, Faderns välsignade, och på den vänstra sida getterna, de förbannade.

Om denna uppdelning skriver Paulus i romarbrevet: *"Genom en enda människa kom synden in i världen, och genom synden döden. På så sätt nådde döden alla människor, eftersom alla hade syndat"* (Rom. 5:12). Detta är domen över all ogudaktighet. Men sedan kommer evangelium om Kristus. Paulus fortsätter: *"Men syndafallet kan inte jämföras med nåden. För*

om de många dog genom en endas fall, så har Guds nåd och gåva så mycket mer överflödat till de många genom en enda människas nåd, Jesu Kristi nåd” (v. 15). Och sedan står det: ”Alltså: liksom en endas fall ledde till fördömelse för alla människor, så har en endas rättfärdighet lett till ett frikännande, till liv för alla människor” (v. 18). Bibeln lär alltså att liksom syndafallet har lett till en fällande dom över hela människosläktet, så har Kristi verk lett till en frikännande dom för hela människosläktet. Men detta objektiva faktum tas emot i tro eller avvisas i otro. Jesus uttryckte detta i de berömda orden om natten till Nikodemus när han sade:

”Så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom inte ska gå förlorad utan ha evigt liv. Gud har inte sänt sin Son till världen för att döma världen, utan för att världen ska bli frälst genom honom. Den som tror på honom blir inte dömd. Men den som inte tror är redan dömd, eftersom han inte tror på Guds enfödde Sons namn” (Joh. 3:16ff).

Den som tror på Guds Son blir frikänd, han blir inte fördömd. Men den som inte tror är redan dömd, eftersom han inte tror på Kristus. Detta innebär att yttersta domens uppdelning av människorna i de två grupperna egentligen sker redan här i tiden. I den yttersta domen sker sedan ingen förändring. Då finns inte längre någon tid till omvändelse. Därför skall vi medan vi lever söka Gud där han låter sig finnas, nämligen i ordet och sakramenten. Därför sänder Gud än idag ut förkunnare i hela världen med budskapet: *”Omvänd er och tro evangelium!”* (Mark. 1:15) Men på domens dag visar Kristus uppenbart för alla människor i alla tider vilka som är de välsignade, frikända, och vilka som är de fördömda. Då är detta oåterkalleligt. Ingen ändring kan då ske.

Därför skall dagens budskap inte handla om någon slags världsförbättring som skall få sin fullbordan när Jesus kommer tillbaka. Nej, den bibliska läran om domen handlar om den enskilda människans förhållande till Gud här och nu, om tro och otro. Den avgörande fråga som var och en skall ställa sig är därför: Hur har du det ställt med Gud? Tror du på Guds ord? Erkänner du att du är en syndare som behöver förlåtelse? Lyssnar du på evangeliet om Jesu Kristi död och uppståndelse? Tar du din tillflykt till honom? Detta sker när vi genom Guds ord och Guds nåd blir omvända av den helige Ande.

Ja, men, säger någon, Jesus talar ju i vår text om dem som ger den hungrige och törstige mat och dryck, den nakna kläder, den hemlöse en sovplats, den sjuke eller fängslade besök? Här står ju inte ett ord om tro eller otro. Det talas bara om gärningar. Betyder inte detta att kyrkans uppgift är att ta sig an de socialt utslagna och att de som gör så kommer att få belöning medan de som inte bryr sig kommer att få det sämre och kanske eventuellt några slags straff (??). – Ungefär så beskrivs det man har kallat ”det sociala evangeliet”. Att vi engagerar oss för vår nästa och för ett gott och rättvist samhälle är i och för sig en god sak. Men det är inte detsamma som evangelium. Det sociala evangeliet är därför en lögn och en förrädisk och falsk lära.

Vår kyrkas förre kyrkoherde Tom Hardt skrev om detta i en predikan: ”I stället utges den yttersta domen som kulmen på en mänsklighetens civilisationsprocess, där Kristus genom sin kyrkas medlemmar alltmer upplyser det mänskliga samhället med sitt frälsande ljus’. ... Sådant säger i dag den romerske påven, som vi nu återgivit,

men också hans många efterapare, som söker att bygga det synliga gudsriket, vars sociala struktur skall kulminera i den yttersta domen” (Pred. på domssönd., 2 årg.).

För att förstå Jesu ord i vår text på rätt sätt måste vi lägga märke till att han här bara talar om *en* god gärning och *en* synd, trots att det finns många andra. Så räknar t.ex. aposteln Paulus i Galaterbrevet upp många olika synder, vilka alla är värda den eviga förbannelsen. Där skriver han: ”*Köttets gärningar är uppenbara: sexuell omoral, orenhet, orgier, avgudadyrkan, ockultism, fientlighet, gräl, avund, vredesutbrott, själviskhet, splittringar, irrläror, illvilja, fylleri, vilda fester och annat sådant. Jag säger er i förväg vad jag redan har sagt: de som lever så ska inte ärva Guds rike*” (Gal. 5:19ff). Han räknar sedan också upp många goda gärningar: ”*Andens frukt däremot är kärlek, glädje, frid, tålmod, vänlighet, godhet, trohet, mildhet, självbehärskning*” (v. 22f).

Men den enda goda gärning Jesus här nämner är att ge de behövande hjälp, medan den enda synd han nämner är att *inte* göra detta. Är det alltså så att den som på något sätt hjälper sin nästa kommer till himlen, medan de som försummar detta blir straffade? Nej, det är **inte** Bibelns budskap. Jesus själv, ja hela Bibeln lär, att ingen kan bli frälst genom goda gärningar. Jesus säger att det endast är tron som frälsar. Paulus sammanfattar detta med orden: ”*Av nåden är ni frälsta genom tron, inte av er själva. Guds gåva är det, inte på grund av gärningar för att ingen ska berömma sig. Hans verk är vi, skapade i Kristus Jesus till goda gärningar som Gud har förberett för att vi ska vandra i dem*” (Ef. 2:8ff). Därför är det som Luther säger: ”En kristen gör goda gärningar, men goda gärningar gör ingen till kristen.”

De gärningar som Jesus talar om i den yttersta domen är alltså sådana gärningar som är gjorda i tron. Han kunde ha nämnt många andra gärningar. Men Jesus har här valt att framhålla sådana gärningar som särskilt riktar sig mot andra kristna, vilka Jesus i texten kallar *sina minsta bröder*. Även om den kristna kärleken förvisso skall rikta sig mot alla människor, talar Jesus här om de gärningar vi skall göra mot våra medkristna, som på grund av sin tro och bekännelse blir föraktade av världens och otrons människor. Det är då framför allt fråga om understöd och hjälp till dem som på Kristi uppdrag förkunnar Guds ord och förvaltar sakramenten och sedan till alla kristna som är medhjälpare och som i det allmänna prästadömet utövar sin tro i hemmet, på arbetsplatsen och var det än kan ske. För att präster och biskopar helt skall kunna ägna sig åt det särskilda ämbetet skall alla kristna se till att detta är möjligt. Så ser vi av Apostlagärningarna hur de kristna tog sig an apostlarna, upplät sina hem, gav dem mat och dryck, ordnade med predikoplatser, följde med på de mödosamma och farliga predikoresorna, hjälpte till med insamlingar till de nödställda trossyskonen i Jerusalem m.m. När apostlarna fängslades fick de också besök i fängelset. Allt detta gjorde de kristna mot Jesus Kristus själv, eftersom apostlarna förkunnade Jesu eget ord rent och klart. Jesus säger ju: ”*Den som lyssnar till er lyssnar till mig, och den som förkastar er förkastar mig*” (Luk. 10:16).

Inför den yttersta domen skall vi därför som kristna särskilt betänka vikten av att Gud vill att vi skall visa en särskild omsorg både om predikoämbetet och dess utövare och om alla våra medkristna och då särskilt om dem som blir förföljda och smädade för trons skull. När Guds ord förkunnas rent och klart kommer både djävulens raseri och världens förföljelse om och omigen att drabba den rätta kristna kyrkan. De som

då predikar blir särskilt utsatta eftersom djävulen på allt sätt söker att tysta dem. Vi skall då tänka på att hjälpa och stödja dem som får lida. Vi skall besöka de sjuka och dem som hamnar i fängelse. Vi skall visa gästvänlighet och vara måna om att med de medel Gud ger se till att kyrkan kan understödja sina präster, ordna lokaler, ge ut goda kristna skrifter m.m.

Men i denna syskonkärlek till våra medkristna skall vi sedan också visa kärlek mot alla andra människor. Vi skall också älska våra fiender. Vi skall älska Herren över allting men sedan också vår nästa som oss själva.

När vi då speglar oss i Guds lag framstår vår synd som värre och värre. Även den människa, som levt ett utomordentligt ärligt, skötsamt, ja fromt och heligt liv och bemödat sig om kärlek och vänlighet mot alla, är en förtappad syndare inför Gud. Ja, även aposteln Paulus måste utbrista: *”Det goda som jag vill gör jag inte, men det onda som jag inte vill, det gör jag”* (Rom. 7:19). Han visste med sig att han inte var värd att vara en apostel. Han hade förföljt Guds församling. Men ändå visste han att Kristi förlåtelse överskyldde alla hans synder. Så är det för varje kristen. Även rövaren på korset fick Kristi förlåtelse, medan många som ansåg sig själva rättfärdiga fördömdes av Jesus. Vi är i oss själva förtappade syndare. Därför är vårt enda hopp inför döden och inför den yttersta domen att Jesus Kristus är vår broder, som blivit människa för vår skull. Han som är evig Gud har tagit alla våra synder på sig och försonat dem fullkomligt. Därför får vi genom tron ta emot syndernas förlåtelse. Så blir vi genom tron iklädda Kristi rättfärdighet. Så får vi också i dopet och avlösningen en försäkran om evigt liv, och när vi tar emot Kristi kropp och blod i nattvarden är detta en försäkran om att han skänker oss syndernas förlåtelse, frikännande i domen och evig salighet. Endast för Kristi skull får vi ta emot förlåtelsen. Endast av den anledningen kommer Gud att frikänna alla troende i den yttersta domen.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.